

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 7.

V Ljubljani, 17. svečna 1905.

XLV. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Ōrnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{4}$ strani 10 K, $\frac{1}{8}$ strani 8 K, $\frac{1}{16}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštne 6 K.

Vsebina: Položaj slovenskih učiteljev na Koroškem. — Naš denarni zavod. — Trnje in osat. — Kritikujoči glasovi. — Dopisi. — Iz naše organizacije. — Vestnik. — Sv. Birokracij. — Odprto pismo. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

Položaj slovenskih učiteljev na Koroškem.

To pot hočemo povedati, kako postopajo nemški nacionalci med učitelji proti slovensko-narodnim tovarišem. Avgusta minulega leta je posetil učitelj Pilgram v Velikovcu dva tovariša v pliberški okolici, izpolnivši s tem svojo dano obljubo. To ni nič zlobnega. Kaj ne? A premodri škodoželjni nemški nacionalci so vendar drugače mislili o omenjenem posetu, o čemer svedoči članek »Professor Apih und seine slavischen Organe«, natisnjen v »Kärntner Wochenblattu«. Nemškutarski dopisun izprva z otožnim srcem konstatuje, da g. prof. Apih že vsa leta brez kazni poslovenjuje učiteljskega. (Seveda take, ki so že slovenski!) Posledica tega »slavizovanja« se je baje pokazala, ko je Pilgram posetil svoja tovariša. Dopisun namreč izrečno trdi, da je Pilgram le agitiral za osnovo slov. učiteljskega društva. V tem podjetju ga je baje podpiral tudi tovariš Kovačič iz Švabeke. Deželni šolski svet ter drugi kompetentni faktorji imajo torej zvesto paziti, da odvrnejo prej ko mogoče pretečo (?) slovensko nevarnost, sicer bomo pa že tudi mi čuvali na vsakojako gibanje slov. učiteljev ter vam (t. j. »K. W-u«) pravočasno poročili. To je nekak izvadek ovaduškega članka.

Premotrimo snovanje slov. učiteljskega društva, ki se ga nemški nacionalci tako boje. Tako društvo bi bilo že zdavnaj živa potreba.*) Koliko zasmehovanja in perfidne ironije so morali ter morajo še sedaj v večji meri požirati slov. učitelji o raznih prilikah, posebno pa pri skupščinah! Nesramna laž je, ko dopisun imenovanega nemškega lista trdi, da je vladalo do sedaj najlepše razmerje med nemškimi in slovenskimi učitelji. Da, med nemškimi in nemškutarskimi učitelji, verjamemo; a učitelja, ki je količkaj še čutil s svojim slov. narodom, so kolegi grdo prezirali! Smešno in hinavsko je jadikovanje »K. W.« dopisuna, da se bo sedaj kalil ljubi mir med učiteljstvom, ko so nam bili nemški učitelji vedno tako prijazni in dobri in da so menda razboriti slov. učitelji itak dobro vedeli, da ima učitelj-

stvo vsega dobrega (?) pričakovati le od nemških nacionalcev; Slovenci pa ne zaslužijo podpore od učiteljev, ker so klerikalni. Tako polemizuje prekanjeni dopisun v »K. W.«! »Ker so nam bili nemški učitelji vedno prijazni« in »ker so koroški Slovenci klerikalni«, se mora po logiki hudomušnega dopisuna vsak slov. učitelj odvrniti od svojega lastnega rodu! Da, to bi jim bilo všeč! Takšne politiške direktive nam hočejo diktirati! A nemška politika nas pouči le o nasprotnem. Kako bojevito branijo napredni i. dr. Nemci svoje klerikalne brate na Tirolskem proti Lahom. Ali naj bi jih pustili tudi zaradi klerikalstva raznaroditi? Sicer je pa res čudo, da ti »klerikalni« Slovenci volijo tudi liberalne nemške poslance, če jim poslednji dajo mastne obljube ter jih vrhu tega še pitajo z golažem. Iz tega je razvidno, da je masa v politiškem oziru nepoučena in le prerada verjame sladkim besedam. Masa je povsem indiferentna. A vsekako so Slovenci povprečno veliko bolj prijazni šolam in učiteljem nego koroški i. dr. Nemci. To dobro vedo nemški nacionalci, zato tudi sami ne verjamejo svoji polemiki proti Slovencem. V vsakem očitku leži ostudna zvijača, laž, otemnujoča pravo politiško mišljenje ter zdravo naziranje.

Nemško naprednjaštvo pri učiteljih se najbolj kaže v tem-le: Leta 1898. je neki učitelj priporočal svojim tovarišem širiti neki slov. napredni politiški list. In kaj se je zgodilo? Nemški učitelji so protestirali, češ, na tak način bi se pojavili slovenski naprednjaki po Koroškem. Par let pozneje smo slišali debato, kjer je zagotavljal neki nemški učitelj, da mu je ljubši napreden Slovenec, nego klerikalen Nemeč. »Jaz pa nisem tega mnenja«, odvrne drugi nemški tovariš, in prikimali so mu še celo renegatski kolege! Slične izjave čujemo mnogokrat. Iz tega lahko sklepa vsak, da nemškim nacionalnim zagrizencem ni za pošten napredek, temveč v prvi vrsti za ponemčevanje. Oni črtijo vsakega slov. naprednjaka, sploh vsakega narodnjaka, ker bi jim ta mogel ovirati njih krivično žetev. Očitne slov. učitelje imenujejo v nemških listih kar naravnost z imenom »Windische«, »Deutschenfresser« ter jim očitajo brez vsakega povoda ali dokaza klerikalstvo! Tako umazano in neopravičeno počenjanje lahko zovemo hajduštvo! Sami bi se radi bratili z nemškimi klerikalci, ko bi bilo tega treba, slovenskim učiteljem pa očitajo, česar ne morejo dokazati z dejstvi! Ali ni to grda

*) To že z ozirom na ugled in čast slovenskega učiteljstva. Seveda ne sme to uč. društvo biti v zvezi s klerikalnim celovskim »Učiteljskim domom.«
Uredn.

in zlobna lumparija? Podlost je tako ravnanje z nedolžnimi tovariši! K takim činom jim pa ni treba veliko poguma; saj sploh vse šolske in vladne oblasti — še posebno pa nadzorniki! — radi vidijo, da ovadijo in črne tega ali onega slov. učitelja. Za nemške šoviniste je pa tudi jako poniževalno, da ščuvajo oblasti na to malo peščico slov. učiteljev, ko se vendar radi ponašajo s svojo germansko hrabrostjo. Ovaduštvo je nekaterim renegatom tako priljubljen posel, da to celo javno poudarjajo, kakor je storil nemškutarski dopisnik »K. W.«

In kaj je s slovenskim učit. društvom? O tem še nismo razpravljali in ako bi, mislimo, da to čisto nič ne briga nemškutarjev in Nemcev. Mi smo na popolnoma slovenskih tleh in tudi nečemo kratiti drugim pravice, kolikor je imajo med Slovenci po zakonu! Pravic, ki so vsem narodom avstrijskim v enaki meri jamčene v drž. zakonu, si pa ne pustimo zanikavati in jemati! Zavračamo tudi nesmiselno trditev, da bi bilo slov. učit. društvo klerikalcem v prilog. Nemci imajo povsod, na lastni in tuji zemlji, ako jih je le toliko, kolikor šteje roka prstov, svoja narodna društva, a jim nobeden živ krst ne očita toli neumno-drznega! Da se nekateri koroški slov. duhovniki pogumno boré proti ponemčevanju, nas mora navdati z veseljem. V tem smislu moramo biti vsi edini, kakor so proti Slovencem vsi Nemci, liberalci in škofje, edini, še celo v takem slučaju, ko gre le za zadovoljitev brezmerne nemške poželjivosti! Narodne sloge, t. j. edinstvi v narodnem oziru se nasprotniki grozno boje. Zatorej delajo na vse pretege, da bi razdvojili slov. narodnjake. Nemci so že od pamtiveka trosili strup razpornosti med radovernimi Slovenci, da bi jih tem laže pokončali s svojo zveličevalno kulturo. Ako se Slovenci ali drugi Slovani razprejo, jim je to največji užitek in z ostudno škodoželjnostjo pišejo svojim listom metre dolge članke, da bi se tudi drugi pristaši naslajali ob tuji nesreči. Tudi zgoraj omenjeni dopisun »K. W.« je z vidnim veseljem konstatoval, da Pilgram ter njegov »pomočnik« nista mogla nikogar ogreti za slov. učit. društvo. Neki »Deutscher Lehrer« pa piše v taistem nemškem listu med drugim tale odurni stavek: »Die windischen Lehrer Unterkärntens waren gut an den Pranger gestellt.« Tudi nam priporoča nemško berilo »Bücke dich« v posnemo. Kaj takega more izgovoriti pač le drzno nadut nemški šovinizist, ki misli, da je germanstvo vsebog, vladajoč in ukazujoč vsepovsod na svetu. Slovenci naj bi se že na rodni zemlji klanjali nenasitnemu germanskemu molohu! Vidite li, kakšne pojme o poštenosti in pravičnosti imajo Nemci in renegati, kakšno, olikanim ljudem neprimerno naziranje jih navdaja! In taki trdosrčni ljudje, da ne rečemo več, služijo med zatiranimi Slovenci vsakdanji kruh! Sramota!

Izkratka: Nemški nacionalci črtijo vsakega zavednega Slovence, in če je za šolo vnet, ga sovražijo tem bolj! Na slovenske učitelje pa preže ko tigri na plen!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega
konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom,

Promet januarja 1905 K 18.166-10.

Trnje in osat.

III.

Zadnjič smo rekli: »Ne nastavljajte mladih, neizkušenih mladeničev na mesta, kamor sodijo le izkušeni in praktični možje.« Rekli boste: »Dajte nam takih mož in nam ne bo treba nastavljati novincev!« Gospoda, plačajte jih po zasluženju in delu in imeli jih boste na izbero! Dokler pa boste tako trudapolno samomorno delo plačevali tako kakor doslej, dotlej je popolnoma umevno, da vam bo koncem in krajem primanjkovalo delavcev.

O trudu in delu enorazredničarjev tam zgoraj nimajo pojma, o njihovem navadno pustem, suhoparnem življenju, združenim z več nego samostanskim samozatajevanjem, se jim pa niti ne sanja. Česa vsega pogreša tovariš, ki ga je usoda zanesla na enorazrednico. Slabši je, nego bi šel kot bratv samostan najstrožjih predpisov. Čudno torej ni, da je toliko enorazrednic praznih in tudi čudno ni, da naše oblasti na enorazrednice pošiljajo — učiteljice, četudi to zakoniti predpisi strogo prepovedujejo. — Kadar čitamo — in to je mnogokrat — da je ta ali ona učiteljica imenovana za voditeljico na enorazrednici, nas nebote posili smeh in to zato, ker daje učna oblast kršenje zakona še tiskati ter javno razglasiti. »Sin moj, ti ne veš, s kako malo razumom vladajo svet!« je dejal neki švedski minister. Ta izrek nam prihaja na misel, kadar čitamo, kako drzno krši višja oblast zakon in kako drzno to oznanja svetu. Morebiti poreče kdo: »Dajte nam učiteljev, in ne bo treba kršiti zakona ter nastavljati učiteljic.« Temu odgovorimo še enkrat: »Plačajte jih delu in trudu primerno, in imeli jih boste dovolj!«

Pa še nekaj naj omenimo: ako se učiteljica ali učitelj, četudi iz potrebe, pregreši proti najneznatnejšemu paragrafu naših zakonov, takoj je ogenj v strehi: preiskava, kazen in druge dobrote disciplinarnega zakona! V takem slučaju se navadno glasi: »Zakon je zakon, in treba ga je rešpektirati!« Človek res ne ve, ali bi se smejal ali togotil, kadar čita tako in enako birokratsko modrovanje, ki pa velja le takrat, kadar oblasti prav hodi. Duha zakona poznajo le sebi v prid, napram učiteljstvu pa velja le suhoparni in mrtvi paragraf. Zakon je zakon! Punktum!

Ako le pozabiš napraviti na i piko, te že love in ti citirajo toliko paragrafov iz naših oživljajočih zakonov in zakonitih predpisov, da se siromak kar tresesh samega strahu pred vislicami, ki so ti pripravljene vočigled groznih hudo delstev. To kar dežuje: »Die Schulleitung wird aufgefordert...« — »Der Schulleitung wird bedeutet...« itd. — seveda vse v blaženi nemščini.

A propos, gospoda! Zakaj pa nas samo v nemškem jeziku oštevate? Zakaj nam naše šolske oblasti dopisujejo in odgovarjajo edino le v blaženi nemščini? Ali slovenski jezik ni istoveljaven in istovreden kakor nemški? S kako pravico vsiljete učiteljstvu nemške dopise? Ali ne znate slovenski? Kaj ima nemški jezik res prednost pred slovenskim na slovenskih tleh med slovenskim ljudstvom? To je vendar nasilstvo čez mero! Kdo vam je dal in odkod imate pravico, nam slovenskim učiteljem pošiljati nemške dopise? Na slovenski zemlji, med slovenskim ljudstvom — pa nemški uradni jezik! To je logika!...

Čisto opravičeno je očitanje: slovenski ne znajo! To očitanje je tako razširjeno, da nihče več ne dvomi o

in zlobna lumparija? Podlost je tako ravnanje z nedolžnimi tovariši! K takim činom jim pa ni treba veliko poguma; saj sploh vse šolske in vladne oblasti — še posebno pa nadzorniki! — radi vidijo, da ovadijo in črne tega ali onega slov. učitelja. Za nemške šoviniste je pa tudi jako poniževalno, da ščuvajo oblasti na to malo peščico slov. učiteljev, ko se vendar radi ponašajo s svojo germansko hrabrostjo. Ovaduštvo je nekaterim renegatom tako priljubljen posel, da to celo javno poudarjajo, kakor je storil nemškutarski dopisnik »K. W.«

In kaj je s slovenskim učit. društvom? O tem še nismo razpravljali in ako bi, mislimo, da to čisto nič ne briga nemškutarjev in Nemcev. Mi smo na popolnoma slovenskih tleh in tudi nečemo kratiti drugim pravice, kolikor je imajo med Slovenci po zakonu! Pravic, ki so vsem narodom avstrijskim v enaki meri jamčene v drž. zakonu, si pa ne pustimo zanikavati in jemati! Zavračamo tudi nesmiselno trditev, da bi bilo slov. učit. društvo klerikalcem v prilog. Nemci imajo povsod, na lastni in tuji zemlji, ako jih je le toliko, kolikor šteje roka prstov, svoja narodna društva, a jim nobeden živ krst ne očita toli neumno-drznega! Da se nekateri koroški slov. duhovniki pogumno boré proti ponemčevanju, nas mora navdati z veseljem. V tem smislu moramo biti vsi edini, kakor so proti Slovencem vsi Nemci, liberalci in škofje, edini, še celo v takem slučaju, ko gre le za zadovoljitev brezmerne nemške poželjivosti! Narodne sloge, t. j. edinstvi v narodnem oziru se nasprotniki grozno boje. Zatorej delajo na vse pretege, da bi razdvojili slov. narodnjake. Nemci so že od pamtiveka trosili strup razpornosti med radovernimi Slovenci, da bi jih tem laže pokončali s svojo zveličevalno kulturo. Ako se Slovenci ali drugi Slovani razprejo, jim je to največji užitek in z ostudno škodoželjnostjo pišejo svojim listom metre dolge članke, da bi se tudi drugi pristaši naslajali ob tuji nesreči. Tudi zgoraj omenjeni dopisun »K. W.« je z vidnim veseljem konstatoval, da Pilgram ter njegov »pomočnik« nista mogla nikogar ogreti za slov. učit. društvo. Neki »Deutscher Lehrer« pa piše v taistem nemškem listu med drugim tale odurni stavek: »Die windischen Lehrer Unterkärntens waren gut an den Pranger gestellt.« Tudi nam priporoča nemško berilo »Bücke dich« v posnemo. Kaj takega more izgovoriti pač le drzno nadut nemški šovinst, ki misli, da je germanstvo vsebog, vladajoč in ukazujoč vsepovsod na svetu. Slovenci naj bi se že na rodni zemlji klanjali nenasitnemu germanskemu molohu! Vidite li, kakšne pojme o poštenosti in pravičnosti imajo Nemci in renegati, kakšno, olikanim ljudem neprimerno naziranje jih navdaja! In taki trdosrčni ljudje, da ne rečemo več, služijo med zatiranimi Slovenci vsakdanji kruh! Sramota!

Izkratka: Nemški nacionalci črtijo vsakega zavednega Slovence, in če je za šolo vnet, ga sovražijo tem bolj! Na slovenske učitelje pa preže ko tigri na plen!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega
konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom,

Promet januarja 1905 K 18.166-10.

Trnje in osat.

III.

Zadnjič smo rekli: »Ne nastavljajte mladih, neizkušenih mladeničev na mesta, kamor sodijo le izkušeni in praktični možje.« Rekli boste: »Dajte nam takih mož in nam ne bo treba nastavljati novincev!« Gospoda, plačajte jih po zasluženju in delu in imeli jih boste na izbero! Dokler pa boste tako trudapolno samomorno delo plačevali tako kakor doslej, dotlej je popolnoma umevno, da vam bo koncem in krajem primanjkovalo delavcev.

O trudu in delu enorazredničarjev tam zgoraj nimajo pojma, o njihovem navadno pustem, suhoparnem življenju, združenim z več nego samostanskim samozatajevanjem, se jim pa niti ne sanja. Česa vsega pogreša tovariš, ki ga je usoda zanesla na enorazrednico. Slabši je, nego bi šel kot bratv samostan najstrožjih predpisov. Čudno torej ni, da je toliko enorazrednic praznih in tudi čudno ni, da naše oblasti na enorazrednice pošiljajo — učiteljice, četudi to zakoniti predpisi strogo prepovedujejo. — Kadar čitamo — in to je mnogokrat — da je ta ali ona učiteljica imenovana za voditeljico na enorazrednici, nas nebote posili smeh in to zato, ker daje učna oblast kršenje zakona še tiskati ter javno razglasiti. »Sin moj, ti ne veš, s kako malo razumom vladajo svet!« je dejal neki švedski minister. Ta izrek nam prihaja na misel, kadar čitamo, kako drzno krši višja oblast zakon in kako drzno to oznanja svetu. Morebiti poreče kdo: »Dajte nam učiteljev, in ne bo treba kršiti zakona ter nastavljati učiteljic.« Temu odgovorimo še enkrat: »Plačajte jih delu in trudu primerno, in imeli jih boste dovolj!«

Pa še nekaj naj omenimo: ako se učiteljica ali učitelj, četudi iz potrebe, pregreši proti najneznatnejšemu paragrafu naših zakonov, takoj je ogenj v strehi: preiskava, kazni in druge dobrote disciplinarnega zakona! V takem slučaju se navadno glasi: »Zakon je zakon, in treba ga je rešpektirati!« Človek res ne ve, ali bi se smejal ali togotil, kadar čita tako in enako birokratsko modrovanje, ki pa velja le takrat, kadar oblasti prav hodi. Duha zakona poznajo le sebi v prid, napram učiteljstvu pa velja le suhoparni in mrtvi paragraf. Zakon je zakon! Punktum!

Ako le pozabiš napraviti na i piko, te že love in ti citirajo toliko paragrafov iz naših oživljajočih zakonov in zakonitih predpisov, da se siromak kar tresesh samega strahu pred vislicami, ki so ti pripravljene vočigled groznih hudodelstev. To kar dežuje: »Die Schulleitung wird aufgefordert...« — »Der Schulleitung wird bedeutet...« itd. — seveda vse v blaženi nemščini.

A propos, gospoda! Zakaj pa nas samo v nemškem jeziku oštevate? Zakaj nam naše šolske oblasti dopisujejo in odgovarjajo edino le v blaženi nemščini? Ali slovenski jezik ni istoveljaven in istovreden kakor nemški? S kako pravico vsiljete učiteljstvu nemške dopise? Ali ne znate slovenski? Kaj ima nemški jezik res prednost pred slovenskim na slovenskih tleh med slovenskim ljudstvom? To je vendar nasilstvo čez mero! Kdo vam je dal in odkod imate pravico, nam slovenskim učiteljem pošiljati nemške dopise? Na slovenski zemlji, med slovenskim ljudstvom — pa nemški uradni jezik! To je logika!...

Čisto opravičeno je očitanje: slovenski ne znajo! To očitanje je tako razširjeno, da nihče več ne dvomi o

resnici očitane. Na krajne šolske svete dopisujejo naši c. kr. okrajni šolski sveti, odnosno naši gg. c. kr. okrajni glavarji, oziroma naši gg. c. kr. okrajni šolski nadzorniki še v slovenskem jeziku, a šolskim vodstvom — Bog čuvaj — vse nemško, še tinta bi bila kmalu nemška! Prosimo ponižno: s kako pravico? Ali ni to izzivanje, ali ni to indirektno zaničevanje našega slovenskega jezika, preziranje slovenskega naroda? — Tu bi bilo pač na mestu, vam, gospoda, napovedati štrajk, t. j. v a m n a n o b e n n e m š k i d o p i s n e o d g o v o r i t i l Zavedno in napredno učiteljstvo naj tudi tako stori! Čemu bi nemškutarili nemški birokraciji na ljubo!

Naravnost smešno je, ako govorite o spoštovanju narodne enakopravnosti, a v praksi pa dajete isti enakopravnosti gorke zausnice, prezirajoč jezik, ki ga govori ogromna večina prebivalstva. Kje je tu doslednost, kje zakonito zadržana pravica? Naj bi se obratno zgodilo kaj enakega v drugi deželi, recimo na Češkem ali Moravskem ali pa na Primorskem, to bi bil krik in vik, ves Izrael bi bil pokonci, in stavimo, da bi se primerile demonstracije v vseh slojih ljudstva. A pri nas! Nas smejo biti v obraz, naš jezik smejo uradno prezirati. Slovenca poznajo le, kadar plača davke in gre na vojsko. Pour la patrie! O, sveta ironija, ki je tembolj pekoča, ker prihaja z mesta, kjer bi morali čuvati ravnopravnost. Stari »cof« še ni umrl. To nam priča ravno dejstvo, da mislijo pri nas v naši blaženi Avstriji, da ne more živ krst izhajati brez nemščine.

Morebiti je pa ta točka v programu naše avstrijske politike, one politike, ki slepo in nerazumno na slovanskem jugu krepí nemški živelj, zidaje nemški most do Adrije.

Kritikujoči glasovi.

Solstvo v Istri.

V tržaški »Edinosti« z dne 11. t. m. čitamo ta donesek k ilustraciji razmer v istrskem šolstvu: Zalostno, a vendar resnično, da je tudi v naši bližnji občini dekanski mnogo otrok brez najpotrebnejšega pouka. Vasi Podpič, Zadnjigrad, Zazid itd. imajo gotovo blizu 100 za šolo godnih otrok, ki pa, žalibog, ne poznajo šole niti od zunaj, tem manje od znotraj. Krivično pa je, da ti prebivalci morajo ravno tako plačevati šolski davek kakor drugod, kjer imajo šole. Pa pustimo te nesrečnike ter pogledjmo nekoliko bliže, t. j. v Predloko (Črnikal), kjer se godijo še huje pregrehe v pogledu neobhodno potrebne ljudske šole.

Leta 1823. že je umrl v Predloki župnik Peter Fabris. Dasi po imenu (a dvomljivo je tudi, da li po rodu) ni bil naš rojak, je skrbel za občno blaginjo. V oporoki je namreč zapustil 2400 gld., to je 4800 K za — šolo. Minilo je torej 81 let, a zaželene Fabrisove šole še vedno ni. Kdor je imel priliko, da je že videl sedanjo šolo v Predloki, poreče gotovo: »O, ti ubogi Fabris! Ako bi vedel, da se tvoja lepa želja tako slabo izpolni, bi bil gotovo zapustil ono vsoto za kake druge dobrodelne namene«.

Kdo pa je kriv, da šole dosedaj še niso zidali? Vaščanje! Onim, ki ne poznajo tega istrskega kraja, naj bo omenjeno, da je ta šola na samem, t. j. Predloka, a okolo te so tri katastralne občine: Rižana, Črnikal in Loka, iz katerih prihajajo otroci v to šolo. Zgoraj navedene vasi pa, ki

nimajo ljudske šole, hočejo od zapuščine imeti vsaka svoj delež. Nastale so zaradi tega stranke. Ti svoj delež, drugi svojega, tretji hočejo šolo bližje vasi, četrti tudi, a denarja je narastlo v 81. letih nekaj čez 30 tisoč kron. Kje je drugi denar, katerega bi moralo biti še dvakrat toliko, če ne več — —! In kdo trpi na tem? Nihče drugi, nego učitelj telesno in otroci duševno, ki zaradi neskrbnosti staršev ne dobivajo zadostnega pouka. Ali je kristjanski to, da se ubogi učitelj muči z 200 (reci: dvesto) otroki ter da mora zraven — ker v šoli nima stanovanja in hrane — hoditi po 2 krat do 4 krat na dan 20 minut daleč do stanovanja? To se pravi — učitelja moriti! Skrajni čas je torej, da se po 81. letih tamošnji prebivalci pomirijo ter naredijo konec takemu nes pametnemu in nezaslišanemu stanju!

* * *

Še en važen odlok c. kr. dežel. šol. sveta v Ljubljani.

Št. 5391 ex. 1904.

Ljubljana, 17./I. 1905.

Rešujé poročilo z dne 28. novembra 1904, št. 2783, se pritožba župnega urada v Št. Vidu (pri Vipavi) proti tamuradni razsodbi z dne 12. novembra 1904, št. 2608, oziroma z dne 19. novembra 1904, št. 2719, s katero se je odredbi župnega urada z dne 21. septembra 1904, da je s pridigo združeno nedeljsko mašo smatrati kot versko vajo (šolsko mašo) v smislu § 5. odstavka 5. drž. zak. ter da mora pri isti učiteljstvo šolsko mladino po § 48. odst. 2. zakona z dne 2. maja 1883, drž. zak. I. št. 53, nadzorovati, oznanitev odrekla z ozirom na § 50. odst. 2. šol. in učnega reda z dne 20. avgusta 1870, št. 7648. ni ugodila, ker se nedeljska božja služba ne vrši posebno za šol. mladino, temuč sploh za farane, ter k isti šolski otroci ne pridejo korporativno, temveč v spremstvu svojih staršev ali njih namestnikov, od katerih se tudi nadzorujejo, torej oni v § 48. odstavku 2. gori navedenega zakona za redno določene verske vaje stavljeni pogoji pri nedeljski maši in z njo združeno pridigo niso dani.

Proti tej razsodbi je odprt priziv na c. kr. ministrstvo za uk in bogočastje, ki ga je tekom 14 dni, pričenshi od dneva dostavljenja vložiti.

Za dež. predsednika:
Schaffgotsch, m. p.

Dopisi.

Štajersko.

Popravek. V smislu tiskovnega zakona spoštljivo prosim, da blagovolite v prihodnji številki k dopisu, ki je objavljen v 36. številki »Učit. Tov.« 1904 z naslovom »Iz gornjegrajskega okraja«, priobčiti sledeči popravek:

1. Ni res, da sem jaz nasproten gospodoma tovarišema v okrajnem šolskem svetu, temveč edino res je, da sem nasproten nekateremu njunemu ravnanju.

2. Ni res, da hočem zastopniku učiteljstva v okrajnem šolskem svetu izpodkopati tla, in priti sam v to korporacijo. Temveč res je, da izhaja to neutemeljeno domnevanje iz domišljije tovariša trdilca. Srečen sem, da morem v svoji šolski občini svoje moči posvečevati koristi naroda ter nisem nikdar mislil hrepeneti, si s tem častnim bremenom oteževati svoje delovanje.

3. Ni res, da bi bilo tuokrajno učiteljstvo edino in složno, dokler nisem prišel jaz v ta okraj, temveč res je, da